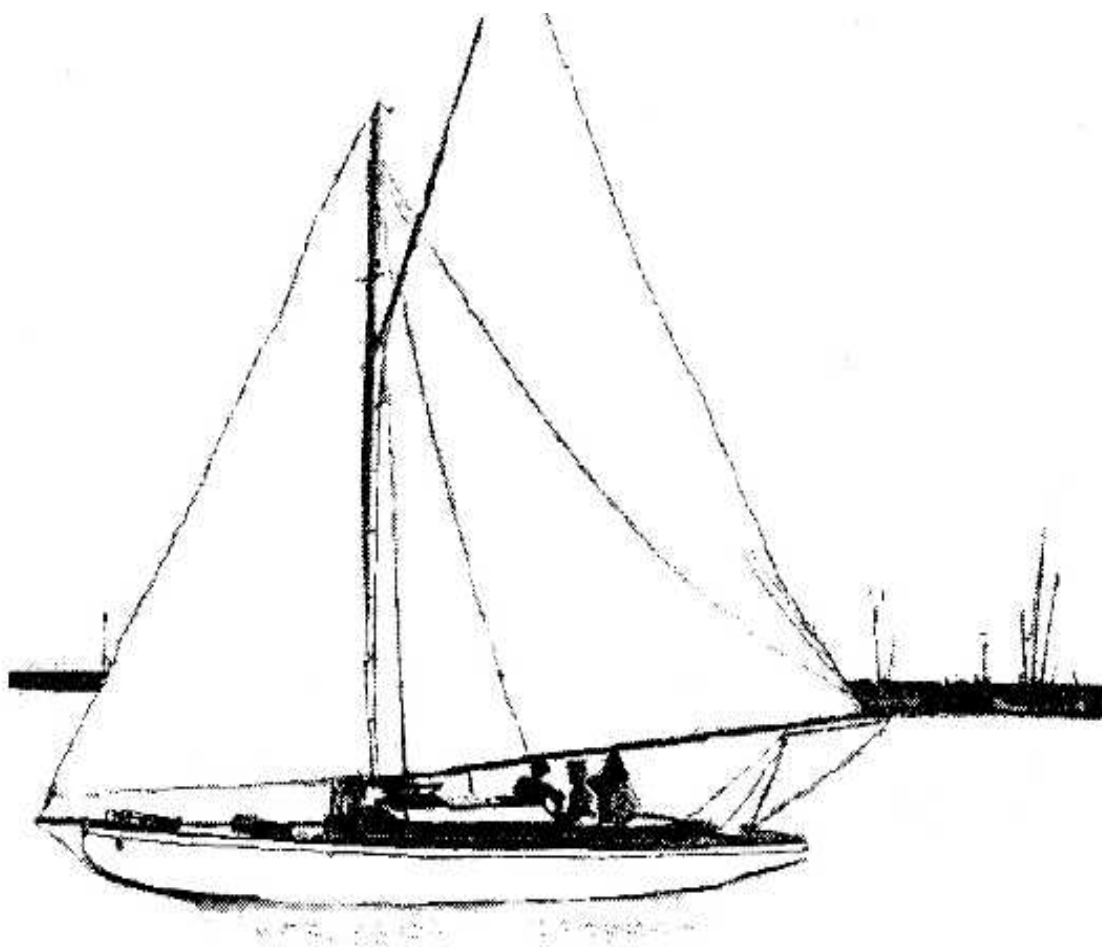

Prosjektrapport
Harriet IV "Rakkertøsen"
Historikk og nye mål

"RAKKERTØSEN" . Etter stikk av Arild Pedersen

I 1907 fikk O. E. Schulstocks Baadbyggeri i Tønsberg bestilling på en 6mR Cruiser fra en danske ved navn Axel Thorvald Rosenberg. Båten var ferdig tegnet etter Københavnerregelen i oktober 1907, ble levert i 1909 med byggenummer 37. Originaltegningene finnes oppbevart på Norsk Maritimt Museum, stemplet med båtbyggeriets stempel.

Båtbyggeriene i og rundt Tønsberg var mange. De var en viktig del av områdets næringsliv. Schulstocks båtbyggeri var et av de største med 750 m³ foruten materialloftene, men gikk konkurs ca 1920-tallet. Bygningene er forsvunnet og lokaliseringen har vært uklar. Bygningene er avbildet på flere gamle fotografi og er derfor mulig å lokalisere. Under ses en faksimile fra heftet "**Tønsberg og Omegnes næringsliv i begyndelsen av det Tyvende aarhundre**" fra 1913. Vi vet derfor at det lå ved kanalen på ei tomt som ble kjøpt av Fagerheim / Kaldnes. Siden terrenget og omgivelsene i dag er svært endret på grunn av Kaldnes ekspansjon er det vanskelig å se nøyaktig hvor båtbyggeriet nøyaktig lå.

O. E. SCHULSTOCKS BAADBYGGERI

blev startet i 1898 af den nuværende indehaver, født i Tønsberg den 8de august 1878, som først reiste et mindre baadbyggeri paa sin fars tomt oppe i byen; men efterhvert som baadene byggedes større og tildels blev forsynet med tunge kjole, blev det nødvendigt for ham at finde en plads ved sjøkanten. Af A/S Fagerheim — Kaldnes — kjøbte han da en tomt, som grænses mod byfjorden. Her opførtes det nye baadbyggeri med en gulvflade af 230 kvadratmeter, men paa grund af for-

retningens fremgang har udvidelser maattet finde sted, indtil baadbyggeriet nu raader over en gulvflade af 750 kvadratmeter foruden materiallofterne. — Til drift af maskinerne benyttes en raadlemotor, som ogsaa trækker en 5 hestekræfters dynamo for lyset.

Hr. Schulstock har konstrueret og bygget en række lystseilere, hvoraf flere har gjort sig fordelagtig bemærket, som f. eks. „Jeanet“, „Ragnhild“ og „Hauk“.

Ved siden af lystbaadene bygger hr. Schulstock ogsaa brugsbaade og har her som specialitet baade og baadudstyr for *hvalfangere*. Til disse er i den senere tid leveret en række store, kraftige motorbaade.

Værkstedet er særdeles velrenommeret og har altid fuldt op af bestillinger.

*****

Bildene under viser båtbyggeriet fra andre vinkler.

Dette bildet er tatt når det antakelig fremdeles er drift i båtbyggeriet, men som vi ser har Kaldnes kommet faretruende nær.

På dette bilder er plasseringen helt tydelig. Vi ser ordet "Baadbyggeri" på husveggen. Nå har Kaldnes overtatt området , tørrdokka ferdig og klar til bruk.

O. E. Schulstocks Baadbyggeri lå altså ca 100 m fra tørrdokka, som jo fremdeles finnes, nå kun til pynt, klemt mellom to boligblokker.

Axel Thorvald Rosenberg

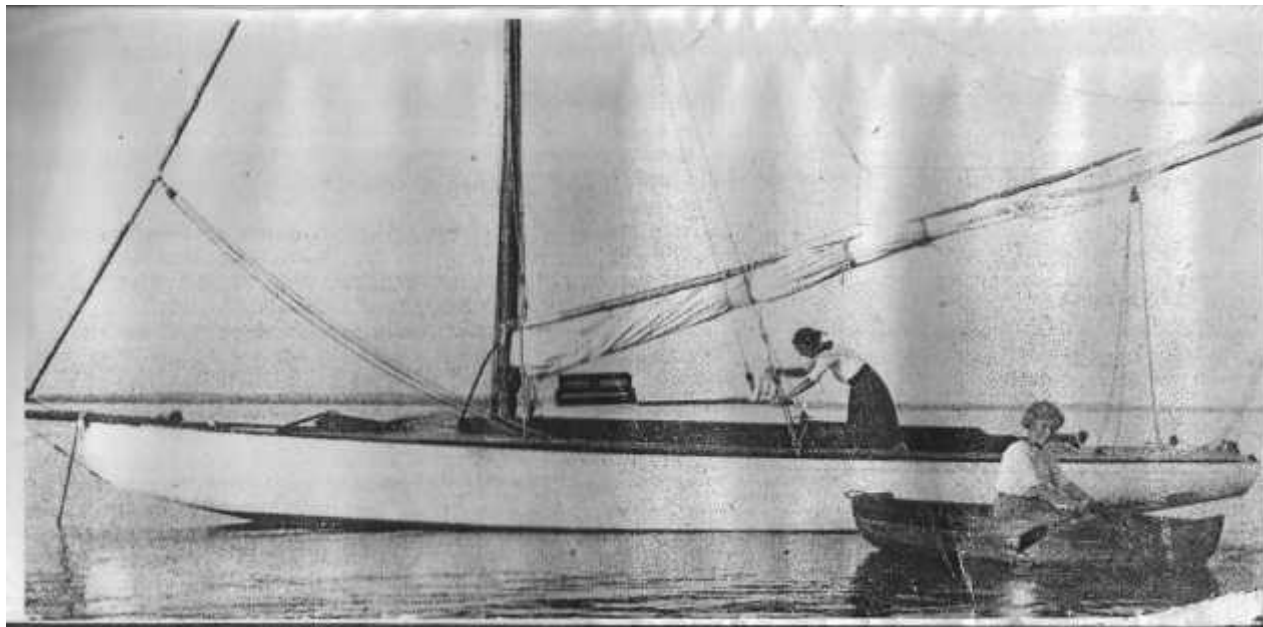
Bestilleren Axel Rosenberg seilte så båten hjem til Fåborg i 1909, døpte henne Harriet IV, fikk henne oppmålt og registret i "International 6mR - register". Hun fikk skrogkoden (hullcode) 1909DK01. Koden følger skroget så lenge det blir målt opp etter internasjonale måleregler. Tallene og bokstavene i skrogkoden betyr: 1909 er byggeåret, DK er Danmark og 01 den første 6m som ble målt i Danmark det året. Hun ble siden oppmålt og registrert i alt 4 ganger.

Harriet IV er konstruert etter "Københavnregelen", en måleregul som skulle gjøre båtene sikrere og kunne brukes både til regatta og cruise. Harriet IV seilte både som regattabåt og

familiebåt. I boka DANSKE LYSTBAADE Bind 1, Cervus forlag ISBN 87- 89003-004 utgitt i 1987 finner vi henne omtalt og avbildet.

Billedtekst:

"Læge Axel Rosenberg i Fåborg hørte til de får sejlere uden for København, som regelmessig købte nybyggede både og deltok i kapsejladser rundt om i landet. Her er han på familietur i "Harriet IV" en 6 – meter han fikk bygget hos Schulstocks i Norge. Det var, mens man endnu troede – eller håbede – at regelen kunne skabe gode allround både."

Københavneregelen ble ikke populær og regelen ble tatt vekk etter bare få år. Den berømte norske båtkonstruktøren Johan Anker bygde også noen båter etter denne måleregelen, men mente at båtene ikke bare var dårlige seilere, men også stygge. "Akterspeilet ligner på en kasse" mente han.

Selv om regelen ikke ga spesielt gode regattabåter beholdt familien Rosenberg Harriet IV til 1929, tre år etter at Rosenberg og hans kone døde.

I "Tilsynsbog for Dæksbaad (Lystfartøy)", stemplet STATENS SKIBSTILSYN. Dette var et matrikkelsystem for båter under 20 tonn.

Det framkommer at hun ble solgt i i 1929 og registrert som Peik. Etter Peik ble hun igjen solgt og fikk navnet Yelva. Dette navnet finner for øvrig også i International 6mR register med samme skrogkode som Harriet IV .Det ser ut til at hun het Yelva fram til 1945 da hun igjen ble solgt og fikk navnet Kavolco. Noen måneder etter samme år ble hun på nytt solgt og døpt Nina som hun hadde i ett år til Chr. Bach kjøpte henne i 1946 og ga navnet Rakkertøsen

Fra 1909 til 2002 har hun altså hatt 6 navn

Kendingsbetegnelse i Fartøjsfortegnelsen

~~LYST 17/2~~

4) 4/55
3) 1064/1

3) Ordet 10-8-38.

4) "Sachsen" "

xx) ~~Nina~~ Tilsynsbog

x) ~~Kawolco~~

~~Yehva~~

for

~~"Pik"~~ Dæksbaad (Lystfartøj)

(Fartøjets Navn og Art)

af

~~3) København~~ ~~Taastrup~~ ~~Taastrup~~

(Hjemsted)

4) ~~Anden~~

45 1933.

Narmero

Denne Tilsynsbog, der bestaar af 54 paginerede Sider, og som paa den gennemdragne Lidse er forsynet med mit Tjenestesejl, autoriseres til Brug for ovennævnte Fartøj

7) ~~Ralle~~

Taastrup den 13 September 1929.

Aalborg Registreringskontor.

~~Christen Schou~~

Christen Schou

(Underskrift)

4) ~~Rektor~~ 30/9/22

Overkibsinspektoret (Fartøjsfortegnelsen)

Om Fartøjets Fartshjemmel: Se Pag. 11.

xx) ~~Anden~~ 7-9-45
Overkibsinspektoret (Fartøjsfortegnelsen)

x) Ordet 19-45.
Overkibsinspektoret (Fartøjsfortegnelsen)

Faksimile av 1. side i Tilsynsbog for Dæksbaad (Lystfartøy)

Familien Bach

Chr. Bach kjøpte båten i 1946. Han hadde vært aktiv i motstandskapen under krigen og måtte flykte til Sverige i 1943 . Sønnen Jacob sier at han var merket av vanskelige krigsår og ønsket å gjenfinne sin livsglede ved å seile. Han kjøpte båten Nina som hun da het og døpte henne Rakkertøsen.

I et brev datert 2010 fra Chr. Bachs sønn Jacob Bach nevnes kjøpet:

Sitat:

"Rakkertøsen blev kjøbt i 1946. Den lå på land i Svanemøllen havn og var meget utæt, men far bestemte sig straks formedelst 5000 kr. og på ca. 1 time var den søsat".

Chr. Bach seilte henne umiddelbart med kontinuerlig pumping hjem til Randers . Randers ligger på Jylland ved Århus Bugt og er et godt stykke vei fra Svanemøllen havn i Øresund.

I 1950 ble Rakkertøsen rigget om til bermudarigg og ble dermed betydelig raskere. Med Randers som hjemmehavn ble hun flittig brukt som tur og i regatta. Hun vant mange konkurranser i klassen folkebåt.

Chr. Bach om bord under omrigging til bermudarigg i 1950

Første gang med ny rigg i 1950

I 1995 døde Chr. Bach 85 år gammel. Hans sønn Jacob kjøpte Rakkertøsen av dødsboet etter sin far. Han pusset henne opp. Hun ble plastbelagt og fikk nå hjemmehavn i Nivå ved Øresund. Her ble hun benyttet som familiebåt .

Jacob Bachs adresse:
Kastanjens kvarter 13,
2990 Nivå.
Tlf. 49143030.
E-mail: ijb@webspeed.dk

Båten kommer i Tønsberg Kystkultursenters eie

Jacob Bach donerte båten via Maritimt Museum i Oslo til Tønsberg Kystkultursenter i 2000. Hun ble seilt til Tønsberg i 2002. På bildene under er hun for fulle seil ved svenskekysten på vei til Tønsberg og ved kai under Kystkulturdagene i Tønsberg. Entusiasmen var stor da hun ble vist fram.

Rakkertøsen ble satt på land for rehabilitering høsten 2002. Av flere grunner ble hun stående til høsten 2011. Dette bildet er riktignok tatt like før avreise i Danmark, men slik så hun altså ut.

Rehabiliteringsarbeid på dugnad

Våren 2011 bestemte *en* person i Loggens dugnadsmiljø seg for at båten måtte reddes. Mange ble interessert i å være med. I januar 2012 var det en gjeng på 6-7 mann.

Landligge i alle disse årene hadde satt sine spor. Presenningen hadde revnet, slik at mast og bom lå utildekket på dekk, og regnvann hadde samlet seg nederst i skroget.

I løpet av høsten 2012 ble glassfiber / polyesterbelegget fjernet. Det viste seg at selve huden faktisk var i ganske god stand. Dekk og dekksbjelkene, kjølborda, eikekjølen, begge stevnene, flere kjølstokker, flere spant og ribber var råtne.

Kjølboltene ble skåret av og jernkjølen demontert før Rakkertøsen kom under tak og ble satt til tørk i Kystkultursenterets nyrestaurerte "Sjøbua" like før jul. Hun var kjølsprengt og ble derfor jekket opp i baug og akter opp slik at hun skulle få tilbake sitt opprinnelige spring.

Arbeidsgruppa utarbeidet en framdriftsplan med et svært optimistisk mål om å ha Rakkertøsen flytende og ferdig rigget i 2016.

Arbeidet foregår hver tirsdag kveld og enkelte andre dager i tillegg.

Rakkertøsen restaureres ikke, hun rehabiliteres. Restaurering innebærer nøyaktig tilbakeføring til opprinnelig konstruksjon, noe vi ikke har kompetanse til å gjennomføre, samt at hun er såpass dårlig at det nok ikke ville være mulig å bruke henne aktivt når hun

blir ferdig. Rehabilitering innebærer at hun skal settes i stand , gjerne med moderne midler slik at hun er trygg å bruke.

I løpet av de to åra som er gått er råtne dekkssjelker, trekjølen, stevnene, flere spant, kjølstokker og akterspeilet skiftet. Natene er ferdig luset og kjølborda på styrbord side er skiftet. Inventar og dekksluker er delvis ferdig oppusset, men ikke montert.

Dugnadstimene ble ved oppstart i 2012 stipulert til ca 500 timeverk. I tida fra januar 2012 til desember 2014 er det allerede brukt 2500 timer. 6 mann i 4 timer hver tirsdag, pluss flere timer på andre dager gir ca 1000 timer i året.

Ved oppstart hadde vi ikke fem øre. Loggen Kystlag søkte om midler fra Sparebank 1 Nøtterøy – Tønsberg og fikk 60 000 kr. Stor stas!! Med nøye sparsommelighet holdt pengene i to år, - til sommeren 2014. Loggen søkte da Sparebank 1 Nøtterøy – Tønsberg om penger nok en gang. Den 30. oktober fikk vi 100 000 kr. Sparebanken har med dette gitt prosjektet til sammen 160000 kr. Fantastisk! Med mye optimisme er det mulig at dette er nok til ferdigstillelse.

Rehabiliteringen av Rakkertøsen har vært organisert som kurs gjennom "Studieforbundet kultur og tradisjon". Fra første kurs høsten 2012 og til nå har vi avholdt 5 kurs og fått til sammen ca 35 000 kr i kurstilskudd.

Det er mye arbeid igjen. Det gjenstår 1500 timeverk eller mer hardt arbeid.

Bildet viser hvordan Rakkertøsen ser ut i dag.

Gjenstående arbeid

- nye kjølbord på babord side
- nye skott
- inventaret monteres
- rorstamme, rorblad og rorkult
- nytt dekk i finèr
- malt seilduk på dekket
- nye dollbord
- glassfiberduk i epoksy på hele skroget
- skroget pusses og males
- kahytta pusses opp og monteres
- masten pusses opp, eventuelt lages ny
- stående rigg monteres
- seil sys

Vi diskuterer om hun skal få tilbake sitt første navn Harriet IV, eller om navnet Rakkertøsen skal beholdes.

Vi diskuterer også om hun skal ha gaffelrigg eller Bermudarigg. Her det mange meninger.

Vi diskuterer ikke om hun sommeren 2016 skal seiles til Trebåtfestivalen i Risør. Vi flirer litt av det, men er dødsens alvorlige.